

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Ineratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Zborovanje zastopnikov okr. društev UJU iz Slovenije v Celju.

Poročilo strokovnega tajnika pov. UJU — Ljubljana. — Dogodki in delo pov. UJU — Ljubljana po pokrajinski skupščini. — Vse le za čiste koristi učiteljskega stanu, šolstva in prosvete naroda.

(Seja širjega sosveta poverjeništa UJU Ljubljana, dne 2. februarja 1927 v Celju.)

Strokovni tajnik Josip Kopal poroča sledeče:

Dovolite mi, da Vam podam kratko poročilo o delovanju poverjeništa in ožjega sosveta za čas od zgodovinske pokrajinske skupščine pa do danes. V vse podrobnosti ne bom našteval, saj smo tu med vami. Tako na prvi seji smo povdarili, da moramo s pozitivnim in intenzivnim delom uveljaviti nove smernice naše stanovske politike ter razširiti svoje delovanje tudi čez meje Slovenije na ostala poverjeništa.

To smo izvršili s tem, da smo razposlali naše smernice vsem poverjeništvom, posameznim funkcionarjem teh poverjeništev, listom in drugim važnim in merodajnim činiteljem.

»Učit. Tovariš« je po pokrajinski skupščini z isto doslednostjo in vnmemo varjal nove smernice kakor pred skupščino. S tem je mnogo pripomogel, da so prodrale naše smernice med učiteljsko po vsej državi. Njih vpliv se je pokazal že takoj na državani skupščini v Beogradu,

ki se je vršila v dneh 8., 9. in 10. avgusta 1926. Na njej ni bilo treba najmanj zagovarjati našega pokreta, ker je bilo jasno razvidno iz govorov večine delegatov, da moramo voditi v bodoče svojo organizacijo le na temelju čistih stanovskih in strokovnih načel, nikakor pa ne biti več privesek katerekoli politične stranke.

Nasprotno pa ne moremo nikomur braniti, da se izven organizacije udejstvuje kulturno in politično, kjerkoli hoče.

Marsikateri izmed opozicijske manjšine slovenskega učiteljstva je bil razočaran, ker je upal, da bo državna skupščina morda vendarle odklonila naše nove smernice, a tega ni storila, temveč jih je celo utrdila.

Seje poverjenikov UJU.

Omenjam naj tu, da je bil sprejet predlog našega ožjega sosveta, ki je priporočal, naj se shajajo vsi poverjeniki vsaj vsak drugi mesec s predsednikom in tajnikom Udruženja v kakem primernem mestu naše države v svrhu intenzivnega dela in poglabitve ožjih stikov organizacije. Tak sestanek se je vršil 31. oktobra 1926 v Zagrebu. Podrobno poročilo je priobčil »Učit. Tovariš« šte. 13. od dne 4. novembra 1926. Zato ga tu ne bom navajal. Drugi sestanek je bil sklican za 25. januar, a je bil preložen vsled naše prošnje na mesec februar zaradi priprave na današnjo sejo.

Organizacija »Edinstvo«.

Čeprav nudi naša organizacija vsakemu učitelju in učiteljici, naj si je kateregakoli

političnega in svetovnega naziranja, možnost organizirati se v njej, so vendar ustavili nasprotniki naše enotne stanovske organizacije svojo lastno separatno organizacijo.

Slomškova zveza.

Funkcionarji Slomškove zveze so iskali stikov z našo organizacijo že kmalu po 10. januarju 1926. Prejšnji ožji sosvet je odgovoril, da se ne more spuščati v nikak razgovorjanje, ker vodi posle poverjeništa le začasno. Počakajo naj torej na izvolitev novega ožjega sosveta.

Ker je obnovila Slomškova zveza svoj dopis, smo jo povabili, naj pošlje svoje zastopnike na sejo ožjega sosveta, ki se je vršila 25. septembra 1926. Pri tej priliki se je od naše strani izrecno ugotovilo, da v smislu deklaracije ne moremo priznati nobene druge stanovsko-politične organizacije in se torej tudi ne moremo spuščati v kaka pogajanja, pač pa hočemo pojasniti, kako si mislimo izvajanja načel deklaracije. Zastopniki Slomškove zveze so iznesli svoje misli in pomisleke ter izjavili, da se v splošnem popolnoma strinjajo z deklaracijo.

Od naše strani se je povdarjalo, da nas v pojmovanju nalog in smeri stanovske organizacije ne loči nič načelnega. Svoje misli in vesti ne kratimo nikomur. Zastopniki Slomškove zveze so še stavili vprašanje, kakšno stališče bi zavzelo Udruženje, ako se preustroji Slomškova zveza v kulturno organizacijo, ki bi se pečala le z znanstvenimi pedagoškimi vprašanji na pozitivno krščanski osnovi. Omenjali so to zategadelj, ker so se na tem razbila pogajanja 1919. leta.

Od strani ožjega sosveta se jim je dalo pojasniti, da deklaracija ne brani nikomur kulturnega udejstvovanja kjerkoli in je to popolnoma stvar članov Slomškove zveze, ali hočejo ustanoviti kako novo kulturno-pedagoško organizacijo s katoliško smerjo, izrazila pa se je želja iz vrst ožjega sosveta, da se taka organizacija ne osnuje na podlagi okrajnih podružnic po zgledu naše organizacije. Zastopniki Slomškove zveze so se nato izjavili, da so na jasnem in bodo poročali o tem širjemu odboru ter predlagali razdružitve Slomškove zveze.

Poročal sem o tej točki namenoma obširneje, da lahko sami uvidite, da se ožji sosvet ni mogel s stališča deklaracije pogajati in sklepati kak pakt s Slomškovo zvezo in so vse zadevne vesti, ki jih nasprotniki širijo, prosto izmišljene. (Odobranje).

Realizacija sklepov celjske skupščine.

Ureditev teh je poveril ožji sosvet tov. Ribičiču, ki je na temelju njih sestavil delovni program poverjeništa, ožjega sosveta in po njih organizacije. Postavili smo to kot posebno točko na dnevni red današnje seje. (Delovni program bo priobčen v eni prihodnjih števil).

vzglede samouka. S svojim požrtvovalnim delom je hotel dvigniti nižje sloje na višjo stopnjo blaginje in kulture, ne z milosrdnimi, materijalnimi darovi dobrotnika, pač pa z bogatimi darovi prave ljudske in poklicne vzgoje, v čemer se bistveno loči od filantropistov in novohumanistov, ki so se brigali le za višje plasti naroda s svojim delom za višje šolstvo.

Pestalozzijev vzgojni ideal je bil, izobražen narod, vzgojen k samopomoči. »Narava in cela zgodovina kliče človeštvo: preskrbi se sam! Nikdo te ne oskrbi in nikdo te ne more preskrbeti; najboljša kar se da storiti za človeka je, ga naučiti, da sam stori. Človek se mora v svoji notranjosti dvigniti, če se naj revež v svoji zunanosti dvigne.« Družabni red pač more pospešiti ta notranji prerod človeka, ne more pa ga ustvariti in pognati. Občestvo in država lahko nudi sredstva za dvig, a dvigniti in poboljšati ga ne more.

Človek se more le z lastno silo dvigniti. Če te sile ni, če ni čednosti, tudi ni nobene preroke pri še tako skrbni vzgoji. Pogoji za notranji prerod in povzdigo so torej v človeku samem in ne zunaj njega. »Božji in večni zakon človekove rasti v njem samem,« vzgoja je le »umetnost vrtnarja«, kakor pravi Pestalozzi sam v svoji klasični

Najvažnejše in najkočljivejše je bilo vprašanje gospodarskega stanja poverjeništa. Izvoljeni odsek je izvršil revizijo poverjeništa. Natančno poročilo je na dnevnem redu današnje seje. Zato ga tu dalje ne bom omenjal.

Upravni svet in nadzorstvo Učit. tiskarne smo opozorili na vse nedostatke in predlagali sklicanje izrednega občnega zbora, znižanje zadružnega deleža na 100 Din in zahtevali status quo, kakor je bil do 9. maja 1926.

Članstvo smo pozvali potom okrožnice, da pristopi k Učit. tiskarni.

Osnutek pravil UJU smo odposlali. O njem bo razpravljala seja poverjeništa in širši glavni odbor UJU v Beogradu v tekočem mesecu.

Glede obmejnega šolstva je opozoril merodajne činitelje predsednik UJU.

Urejevanje »Učit. Tovariša« in »Popotnika« se vrši v duhu stavljenih in sprejetih sklepov. Prvi nas seznanja o vseh vprašanjih stanovskega, drugi pa pedagoško-strokovnega značaja.

Narodno-prosvetni odsek deluje stalno in skrbi za šolske odre.

Glede mladinskih knjig se je vršila pri prosvetni oblasti tozadevna anketa. Za vse mladinske spise v vezanji in nevezani besedi se je določil pri naši organizaciji poseben ocenjevalec.

V pravno-obrambno oziru smo podvzeli vse korake, ki so bili mogoči v danih razmerah. V mnogih slučajih smo posredovali na merodajnih mestih, ter zahtevali, da se popravijo storjene krivice. Posebej omenjam tu slučaj krivične premostitve tov. Möderndorferja. Mnogo dopisov in brzojavk smo odposlali, Izvršni odbor pa je posredoval večkrat po svojem predsedniku v ministrstvu prosvete. Po najnovejših poročilih, ki jih imamo, upamo, da uspemo.

Intervencije zaradi izplačila dolžnih razlik so se izvršile.

Istotako za priznanje doklad upraviteljem, za kadrski rok, za ločitev prosvetne uprave od politične in še nešteta druga posredovanja.

Predalč bi zašel, ako bi hotel vse to navesti. Opozarjam tu na naša poročila o delovanju ožjega sosveta, na poročila, ki smo jih ponatisnili iz »Narodne Prosvete« in na poročila Izvršnega odbora UJU, kar vse kaže, da sta izvršila ožji sosvet in poverjenišstvo mnogo organizacijskega dela v prid sebi in vsemu organiziranemu učiteljsstvu.

Navedem naj tu, da je imel ožji sosvet doslej sedem sej. Koliko dela je izvršil, ste se lahko prepričali iz »Učit. Tovariša«. Opravilni zapisnik šteje do danes nekaj manj nego 800 števil brez dopisov, došlih na upravo, na glavnega blagajnika, na Narodno-prosvetni odsek in uredništva.

Poslovanje okrajnih društev.

Vse to delovanje pa bi se še poživilo, da so vsa društva točna v svojem poslovanju. Zato mi oprostite, tov. predsedniki, ako se obračam do Vas vseh in prosim, ko bi skrbeli za redna in točna obvestila in pravočasne odgovore. Tako moram na žalost povedati, da nismo prejel članskih seznamov še od 12 okrajnih učiteljskih društev, čeprav je minil termin že 15. septembra 1926. Koliko jeze in nepotrebnega pisanja, pa tudi zabavljanja bi si prihranili, ko bi imeli pravočasno članske sezname v rokah. Da se je to zgodilo po naši želji, bi imelo že vse članstvo urejeno redno prejetje listov. Namesto članskih seznamov pa prejemo dnevno kopice reklamacij. Zato Vas prosimo v svojem in Vašem interesu,

da podrezate tajnike, ki naj sestavijo vendar že enkrat imenike in jih dopošljejo.

Sklepi okrajnih društev.

Nadalje vas prosimo tudi, da naročite društvenemu tajniku, naj spiše poleg poročila o društvenem zborovanju, ki ga pošlje uredništvu »Učit. Tov.« tudi za poverjeništvu na poseben list vsaj vse sklepe, ki naj pridejo v razpravo pri seji ožjega sosveta. Le redka so društva, ki to delajo.

Od večine pa izvzem za sklepe in predloge šele iz »Učit. Tov.«, iz katerega izrežem poročilo in denem v mapo dotičnega društva. Da pri tem lahko marsikaj prezrem, je jasno. Isto je za društveni odbor. Če ga hočem imeti, ga moram prepisati iz »Učit. Tov.« in sam poiškati vse podatke dotičnih odbornikov, ker jih je treba točno javiti Izvršnemu odboru za »Glavni letni izveštaj«. Zato prosim: Kadar je izvoljen pri društvu nov odbor, naj napiše tajnik na pol pole papirja ime, značaj, funkcijo in bivališče vsakega odbornika posebej. Ako tako delate, olajšate in prihranite poverjeništvu mnogo dela. Potrebno se mi je zdelo to povedati.

Položaj pri okrajnih učiteljskih društvih.

Po doposlanih poročilih posameznih okrajnih učiteljskih društev, ki jih je prejelo deloma poverjeništvu, deloma uredništvu »Učit. Tov.«, smo si ustvarili skoro popolnoma jasno sliko o položaju pri okrajnih društvih. Število naših okrajnih učiteljskih društev se ni prav nič znižalo. Po nekaterih društvih je število članstva sicer nekoliko padlo, je pa zato pri drugih društvih dokaj naraslo. Namesto izstopivših društev v radovljiskem in šmarsko-rogaškem okraju smo si osnovali novi društva. Zastopnika teh dveh društev tov. Josip Cenčič in Stanislav Žagar sta že navzoča na današnji seji. (Burno pritrjevanje).

Iz nekaterih drugih društev so izstopili oni tovariši, ki ne odobravajo naših sedanjih smernic, čeprav so poprej sami nanje pristegali. Osnovali so si svoja separatistična društva, ki nikakor ne ujednjujejo naše stanovske organizacije, ampak jo razdvajajo. To ni prava pot opozicije. Mnogi izmed naših sedanjih članov so bili drugačnega mišljenja nego prejšnje vodstvo organizacije. Niso pa zato izstopili, ampak tvorili lojalno opozicijo.

Stališče centrale UJU do »Edinstva«.

Potrebno se mi zdi, da omenim tu načelno odločbo Izvr. odbora glede izstopa kakega društva iz enega in vstopa v drugo poverjeništvu, ki pravi: »Tak postopek se ne more odobriti, dokler se ne izpremenijo pravila UJU v tem smislu in niso soglasna vsa poverjeništa v tem pogledu. Sedaj je to povsem v nasprotju s čl. 9., toč. 6. pravil UJU.« Zanimiv je tudi odgovor Izvršnega odbora z dne 26. januarja 1927, šte. 101, ki ga je prejelo bivše šmarsko-rogaško učiteljsko društvo na svojo pritožbo. Glasi se: 1. O sporu slov. dela učiteljstva, organizovanega v UJU, hoče reševati glavni odbor UJU na svoji redni seji, ki se skliče tekom meseca februarja t. l. 2. Izvršni odbor si ne more usvojiti društvenega naziranja, da bi ostalo šmarsko-rogaško učiteljsko društvo še nadalje član UJU, ako izstopi iz ljubljanskega poverjeništa, ki je legitimni predstavnik UJU ljubljanske in mariborske oblasti, ker je to protivo čl. 4. in 5. pravil UJU. Zveza sreskih učiteljskih društev »Edinstvo« v Ljubljani po čl. 5. pravil UJU ne more zamenjati UJU — poverjeništvu Ljubljana ter nima nikake zveze z UJU. Vsled tega se ne morejo smatrati njega čla-

zastre z raznimi obvezami in slepili pred pogledom v višje nadstropje.

To so krepke besede, polne socialnega duha, v katerih tiči vsa veličina Pestalozzija. Na drugem mestu pa zopet pravi o svojih učencih: »Predejo tako urno kakor malo katera dinarica, a njihove duše ne dinarijo,« ker čutijo delo kot svojo dolžnost, ne pa kot breme, delajo z veseljem ter uživajo delo kot blagoslov, a na drugi strani si z delom opomorejo iz svojega bednega stanja.

Nikdo pred Pestalozzijem ni tako krepko povdarjal individualno vzgojo, svobodni razvoj vseh sil individua ter pravice vseh ljudi, tudi najnižjih do vzgoje k »človeku«. Na drugi strani pa zopet ni nikdo pred njim tako značilno in ostro očrtal razmerja med posameznikom in družbo. Pestalozzi pravi: »Ravno nadarjenost, individualnost v otroku, njegovo samostojnost kot posameznik najti in spoznati, kako se človečnost v raznih oblikah razvija in kako se kaže znova ista človečnost v vseh posameznikih, kako je posameznik zrcalo celote, to spoznati je prava radost vzgojitelja, kateri vrši v istini svojo nalogo, ter ve za svoje razmerje do človeštva.« »Humanitas« pa Pestalozziju ni bila le abstrakten in megljen vzor za nepraktične in nesrečne ljudi,

Ivan Henrik Pestalozzi.

(Ob stoletnici njegove smrti.)

S Pestalozzijem se začenja nova doba v pedagogiki — 19. stoletje. Rodil se je namreč Pestalozzi 12. januarja 1746 v Zürichu v Švici in umrl 17. februarja 1827 v Bruggu pri Zürichu.

Obhajali smo torej letos 12. januarja 181. rojstni dan ter se 17. februarja svečano spominjamo ob stoletnici njegove smrti njegovega življenja in dela v prid in blagor človeštva na polju vzgoje in pouka.

Z lastno silo in vztrajnim delom se je preril skozi stare nazore v vzgoji ter je na meji 18. stoletja, ki se v zgodovini pedagogike zove s ponosnim imenom »pedagoško stoletje« začel svoje reformatorsko delo, zlasti na polju začetne vzgoje in elementarnega pouka. Bili so takrat burni časi v Evropi pred prihodom Napoleona in bilo je obilo gorja in bede na svetu v vrstah, seveda nižjih slojev.

Odkrito usmiljenje z nesrečnim in tlačnim ljudstvom, živa skrb zanj, ter ognjevit ljubezni do njega je bil pravi vrelce, iz katerega je črpal Pestalozzi svoje pedagoške nazore o vzgoji in pouku ter je zajemal iz svojih življenjskih izkušenj in je

ni kot člani UJU. 4. Končno si dovoli Izvršni odbor opozoriti društvo, da s takim svojim postopanjem krši stanovsko in organizacijsko disciplino, ker vse nasprotuje čl. 2. pravil UJU.

O spomenici »akcijskega odbora« in njegovih dopisih, o tožbi in listu »Edinstvo« ne bomo govorili, ker je to storil tov. poverjenik.

Nov učni načrt.

Ker so naši učni načrti za osnovne šole zastareli, je izdalo ministrstvo prosvete nov učni načrt. Izdelala ga je posebna komisija v ministrstvu. Vršila se je nato v septembru konferenca nadzornikov pri obeh prosvetnih oddelkih v Sloveniji. Sreski šolski nadzorniki pa so potem sklicali učiteljsko po posameznih srezih na posvetovanje. Novi učni načrt je sicer prirejen mestoma po principih, ki jih zasleduje moderno šolstvo. Pozna se mu pa, da ga je izdelala samo gošpoda pri zelenih mizah, kar je velika posebnost. Ker upošteva načrt le štiriletno šolsko dobo, in ker je načrt vsled neprimerne razdelitve snovi in v večini neizvedljiv, ga je naše učiteljsvo odklonilo. Sedaj izdelujejo v ministrstvu zopet nov načrt.

Osnutek novega šolskega zakona.

Koncem septembra 1926 je prejelo poverništvo od Izvršnega odbora UJU v Beogradu projekt novega šolskega zakona, ki ga je nameraval Izvršni odbor predložiti takratnemu ministru prosvete g. Trifunoviću. Načrt je bil isti, kakor je bil priobčen v »Učit. Tov.« št. 22, od 4. junija 1925, samo da so bile vanj vnešene izjembe, ki jih je sprejela skupščina UJU v Subotici. Izpremenjena so bila tudi nekatera druga mesta.

Anketa pri poverjeništvu UJU — Ljubljana je stavila svoje pripombe v zmislu zahtev, ki so jih stavila okrajna učiteljska društva leta 1925. Komaj pa ga je poverništvo vrnilo z nekaterimi svojimi izmenami in dopolnitvami, že je izšel nov projekt šolskega zakona, ki ga je izdelal po naročilu prosvetnega ministra g. Radića načelnik Osnovne Nastave dr. Sigismund Čajkovac, prof. na višji pedagoški šoli v Zagrebu.

Načrt smo ponatisnili. Izšel je kot priloga »Učit. Tov.« št. 17. z dne 2. decembra 1926. Vse učiteljsvo smo pozvali k sodelovanju.

Med tem je sklicalo tudi ministrstvo prosvete posebno komisijo, ki je predelavala ta načrt. V komisiji je bil tudi tovariš Flerč. Komisija je že izvršila svoje delo.

Poverništvo je prejelo od komisije redigiran predlog zakona o narodnih šolah, ki ga je predložil g. minister prosvete Trifunović narodni skupščini v razpravo. Ker je na dnevnem redu današnje seje o tem posebna točka, ne bom izgubljal nadaljnjih besed.

Naše socialne ustanove.

Še nekaj besed o naših socialnih ustanovah! Predvsem omenjam tu Učiteljsko Samopomoč, ki se je razvila v mogočno silo. Danes šteje 2040 članov, in posmrtnina znaša 10.200 Din. To so lepi novci, ki jih prejmejo preostali za umrlim. Rešeni so s tem težkih in bridkih skrbi toge in žalosti. Vse učiteljsvo bi moralo postati nje član.

Učiteljski dom v Mariboru se razvija prav povoljno. Ima že okrog 300.000 Din premoženja, kar je za njegov kratek obstoj precejšnja vsota, ki kaže veliko poštrevnost tovarišev in tovarišic mariborske oblasti.

Manj ugoden je položaj Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Omenjam tu poslaničco »Vsem dobrim srečem«, ki jo je objavila »Pomožna akcija« v »Učit. Tov.« in vseh dnevnih. Pozdravljamo vsako akcijo, ki ima namen čimprej uresničiti naše dolgotrajne želje po lastnem domu.

Zveza državnih nameščencev.

Dotaknem naj se kratko zveze državnih nameščencev. Z okrožnico z dne 31. avgusta 1926, št. 107 smo pozvali vsa društva, naj razpravljajo o pristopu k tej zvezi. Večina društev je smatrala to za neobhodno potrebno, da ustvarimo enkrat enotno fronto vseh državnih nameščencev v državi. Ona naj bi bila naša zaščitnica v vseh vprašanjih, ki so skupna nam vsem. Preko nje bi se ne smelo izvršiti ničesar! Z nadaljnjo okrožnico smo prosili vsa dru-

štva, da vstavijo v proračun za vsakega člana 12 Din letno, ki jih obračunajo glavni nemu blagajniku. V poslednjem času pa ste prejeli še kratek poziv zaradi prijave članstva. Društva, ki še niso poslala članskih seznamov, naj pošljejo iste v 5 izvedbah, ostala pa naj dološijo še 2 izvoda. V odboru zveze je tov. poverjenik. Več o tem bo govoril pri 4. točki tov. Dimnik.

Naš tisk.

Tisk je danes velesila, ki vodi vse! Zato bi bila naša organizacija brez listov mrtva. Škoda le, da ne moremo izdajati vseh listov vsaj v istem obsegu in v istem številu kot prej. Slabo gospodarsko stanje poverjenišva iz prejšnje dobe nas je prisililo, da smo morali opustiti začasno »Prosveto« in »Omladino«. Zato pa nam je ostal zvest »Tovariš«, ki neustrašeno zastopa naše stanovske interese.

Nameščanja in premeščanja učiteljsva.

Kljub prošnjam in protestom se ponavlja leto za leto ista pesem. V začetku šolskega leta ima marsikatera šola preveč učnih oseb, dočim so druge šole brez učiteljsva. Pripisujemo največ krivde našim prosvetnim oblastvom.

Da bi odpravili vsaj deloma ta nedostatek, smo se obrnili že dvakrat na vsa okrajna učiteljska društva ter prosili poročila o nadštevilnih učnih osebah in pa o nezasedenih mestih, da bi mogli energično nastopiti v tem oziru in ugotoviti vzroke teh nedostatkov. Odgovorila so le nekatera društva, dočim so druga očividno zadovoljna. Na zadnjo tozadevno okrožnico pa le prosimo odgovora, čeprav negativnega.

Naše pravne pridobitve.

Ako ne bi v dobi deklaracijskega gibanja dosegli prav ničesar drugega kakor to, da je po večini prenehalo tisto ostudno premeščanje učiteljsva po § 71. pod plaščem službene potrebe, pod katerim se je skrivalo le politično kopito, bi bilo mnogo, jako mnogo.

MIRKO VAUDA:

K novemu projektu novega šolskega zakona.

(Dalje.)

Olajšave šolskega obiska.

Čl. 14. dovoljuje takorekoč roditeljem, deco najvišjih (?) šolskih let obdržati ob času poljskega dela doma ter za tako deco uvaja zimske razrede. Načelno moramo biti proti tej določbi, ki je povrh glede presplošne, neprecizne navedbe »najvišjih godišta« ter »za vreme poljskih poslov«, ki trajajo od meseca marca do decembra, pomankljiva. Zopet ponavljam, da odklanjamo uvedbo zimskih razredov, ker v tem slučaju podiramo, kar smo s poukom v poletju ustvarili, da ne naštevam še številnih drugih zlih posledic zimskih razredov za učence in učiteljsvo.

Vendar sedaj sledečo drugo besedo! Kdor deluje na podeželskih šolah, živi in kolikar čuti z ljudstvom, je pri razmišljanju o tem členu prišel do dveh zaključkov.

1. Izpostavljen in hrbet drži v vsem boju za redni pouk in šolski obisk večina, če ne celo edino, ubogi učitelj sam!

2. Silnejše in odločilnejše kot paragrafske določbe so in ostanejo — osebno v današnji dobi, socialne in gospodarske razmere. Upajmo, da so te le prehodne; zato pa predlagam čl. 14. kot prehodno določbo za podeželske šole v sledeči obliki: Ako revni roditelji neobhodno rabijo deco, ki obiskuje 7. ali 8. šol. leto (ne glede na starost!) z dobrim uspehom in dotedanjim rednim šolskim obiskom, se tako deco lahko v času najnujnejših poljskih opravil oprosti šolskega obiska naj več 3 mesece, a deco je uporabljati le za najlažja, otroški telesni razvisti primerna opravila. — Uvedba zimskih razredov pa naj odpade.

Čl. 15. naj s spremembo čl. 12. in 14. odpade; istotako ni potem potreben čl. 16.

Čl. 17. je na mestu. Večina držav je koledarskem letu ter je tako oproščeno osnovno šolo v tem smislu reformirala. Umestno bi bilo tu še dostaviti čl. 17. projekta šolskega zakona iz leta 1925., ki govori o namenu nižje osnovne šole (prvih 4 šolskih let!)

jih individualnih lastnosti, ter je in ostane individualizacija glavna naloga vse vzgojne umetnosti.

S tem pa ni rečeno, da se sme drugi vidik: človek se vzgaja za človeško družbo, popolnoma zanemariti; saj ne vzgajamo posameznika zase, ampak za družbo, kakor ga obratno tudi družba že od prvega začetka vzgaja telesno in duševno.

Družina, šola, cerkev, poklic in država nas obdajajo neprestano z raznimi vzgojnimi napravami, da celo naše imetje in življenje je odvisno od teh vzgojnih činiteljev, ki ne delujejo vedno v vsakem oziru dobro, temveč večkrat tudi slabo, kakoršna je pa družba sama. Vzgoja je le v družbi možna za družbo ter po družbi. Zato ni socialne pedagogike brez individuala kakor ni individualne pedagogike brez družbe.

Mogočni vpliv Pestalozzijske pedagogike je bil izreden; saj so k njemu prihajali razni državniki in kronane glave po svet, da bi svoje države na podlagi vzgoje izpremenili v kulturne države. Iz njegove značajne in vrle osebnosti izhaja v prvi vrsti ta vpliv, ker je s svojim vzornim življenjem in neumornim, požrtvovalnim delom kazal brez vsake ošabnosti in napuha oduševljenje, iskreno ljubezen do otrok — do tlačenega naroda in vsega človeštva.

Res je, da se ne moremo veseliti drugih posebnih pridobitev, pa tudi posebnih izgub ne zaznamujemo. Izplačevanje razlik napreduje le počasi. Ako pojde tako dalje, bomo čakali še najmanj 20 let na izplačila. Vlada se v tem oziru ne gane, akoprav pri tiskamo vedno nanjo. Ukinitev stanovanjskega zakona nam utegne prinesiti nekaj neprijetnosti. Upajmo pa, da se stanovanjska misel ne zmanjša dotlej. V kolikor smo po učeni, so iz finančnega zakona izpadle nevarnosti, ki so grozile uradništvu. Vendar pa moramo biti pripravljeni, da bodo škodili z redukcijami tudi pri učiteljsvu. Zato moramo biti čuječi.

Omembe vredna se mi zdi pridobitev, da zadobi učitelj stalnost v službi takoj, ko napravi usposobljenostni izpit. 100% plačo mu seveda priznajo šole po podpisu dotičnega odloka. Tudi avtomatično napredovanje v položajni plači je važno za vse. Podrobnejše o tem sledi v poročilu tovariša Dimnika.

Napredni hočemo biti v dejanju.

Dovolj! Podal sem Vam poročilo o stanju organizacije, ne z lepimi, visokodonečimi besedami, ampak tako kakršno je. Kar smo mogli, smo doslej storili. Vse drugo pride, mora priti še na vrsto. Borili se bomo dosledno proti vsem, ki hočejo razbiti za vsako ceno našo stanovsko organizacijo. Ščitili bomo odločno svobodo mišljenja članstva, ker je to temelj našega boja, a tudi temelj lepše, naprednejše in svobodnejše bodočnosti našega stanu.

Nismo napredni samo tedaj, kadar bomo prisegali samo na politična gesla tove stranke. Ne! Napreden je vsak učitelj, ki stremi za napredkom modernega šolstva, ki stremi za povzdigo svoje stroke, svojega stanu in narodne prosvete v državi.

Zato naprej, neustrašeno naprej po začrtani poti v lepšo, svobodnejšo bodočnost! (Splošno odobravanje).

(Nadaljnje poročilo o seji sledi).

Proti izrabljanju šolske dece za težka dela.

Čl. 18. Prvi stavek prvega odstavka tega člena naj ostane. Odpade pa naj 2. stavek ter celi 2. odstavek. Unese pa naj se določba, da pred in brez uspešnega dovršenja osnovne šole (oziroma višji stopnji osnovne šole odgovarjajočih drugih šol) ne sme noben učenec biti sprejet kot vajenec v kako obrt. Tudi sme stopiti v kako službo (kot hlapec, delavec itd.) ter se uporabljati za težje delo šele po dovršenih 8 šolskih letih. Tako bomo ne le dvignili ugled osnovne šole, marveč tudi ugled in prospeh obrtnega in delavskega stanu. Omenim, da v nekaterih državah obstajajo predlogi, da zadobi volilno pravico le oni državljani, ki je z uspehom dovršil vsaj osnovno šolo. Dosega lepe odpustnice iz osnovne šole postani pravi »potni list« v življenje!

Čl. 19. pozdravljamo, kajti v krajih z meščanskimi šolami ima učitelj na višji stopnji osnovne šole oni slab šolarski material, ki si ne upa na meščansko šolo in je zato delo v taki osnovni šoli čisto silno težko.

Skrbstveno šolstvo.

Čl. 20. navaja šole za defektno, torej telesno pohabljenno deco. Na mestu bi bil tu še dostavek o šolah za moralno defektno, propadlo deco, koji slučajji so zlasti v sedanji povojni dobi dovolj pogosti. Manjka tudi določba o pravilnikih, s katerimi se ima urediti ustroj in pouk na teh šolah, ker zahtevajo te šole nekaterih specialnih določb. Tudi v drugih državah je to urejeno s posebnimi pravilniki. Boljši je bil v tem oziru člen 11. projekta šolskega zakona, ki je bil predložen narodni skupščini 16. maja 1925.

Nadaljevalno šolstvo.

Čl. 22. v kolikor se ne identificira z nadaljevalno šolo, katero zahtevamo kot sestavni in obvezni del osnovne šole, naj ostane. O nadaljevalni šoli pa naj slede iz-

Kolikokrat so se mu načrti in delo jalovili, a on ni omagal, ampak začel znova in vztrajal do konca svojega življenja kot 81-letni starček brez tavanja, vnet le za blagor ljudstva. Njegovo življenje ostane na vse veke ganljiv vzor vdanosti, zvestobe, vztrajnosti in ljubezni za vse učitelje in vzgojitelje.

Potomci so mu ob prvi spomenici njegovega rojstva postavili časten spomenik z napisom: Tukaj počiva Henrik Pestalozzi, rojen v Zürihu 12. januarja 1746, umrl v Bruggu 17. februarja 1827. Rešitelj siromakov v Neuhofo, propovednik ljudstva v Linhartu in Jerici, v Stansu oče sirot, v Burgdoru in München-Buchseeju ustanovnik ljudske šole, v Iverdonu (Hertnu) vzgojitelj človeštva. Človek, kristijan, državljani. Vse za druge, zase nič. Blagoslov njegovemu imenu. — V drugi vrsti pa tvorijo njegovi pedagoški nazori bogat zaklad, zlasti za osnovni pouk in vzgojo. N. pr. njegov najvažnejši metodni princip: pouk se mora psihologizirati, ki je dandanes znova oživel v klicu »iz otroka ven«, je dal pedagogiki celo stoletje pravo podlago.

Zato je Ivan Pestalozzi poleg Čeha Jana Komenského in Francoza Jeana Rousseauja najodličnejši pedagog vsega sveta.

črpnjše določila, vsaj v obsegu čl. 25. iz našega projekta šolskega zakona leta 1920.

Analfabetiski tečaji.

Čl. 23. Tečaju za nepismene moramo priznati pač vso važnost in nužnost, a kot je polaz »dobrovoljan«, tako bodi prostovoljen in primerno dobro (kot nadurni puk po težkem delu v osnovni šoli) nagrajen tudi pouk v tem tečaju ter pri takih telesno in bogvekakovo duševno »doraslih« učencih!

S tem sem s kratkimi opombami približal svoja mnenja k posameznim členom 2. poglavja projekta zakona o narodnih šolah. Smatram pa, da prikazuje to poglavje velike vrzeli ter s 24. členom nika kor še ni sklenjeno.

V to poglavje še spadajo ter bi morale sedaj slediti še sledeče določbe: smoter in učna obveznost ostalih narodnih šol, torej v prvi vrsti nadaljevalnih, potem meščanskih, pomožnih in drugih šol. Čakati bomo še torej morali na posebne zakone ali uredbe o teh šolah, katere torej zakonodajalci izključuje iz področja in pojmovnega obsega narodnih šol, čeprav vrste istih imena navaja v 8. členu. Zato je naziv zakona popolnoma pogrešen ter bi se na podlagi obstoječega projekta moral zvati pravilno le »Osnova zakona o zabaviščih in osnovnih šolah kraljevine SHS.«

(Dalje prihodnjic.)

Nevolje bugarskega učiteljsva.

(Konec.)

Razmerje med delodajalci in delojemalci.

Radnici so odavno osetili na svojim ledima ovo pravilo: što je večja ponuda a manja potražnja radnih snaga, to se ove teže plasiraju, jeftinije plaćaju, nameću im se nepovoljniji uslovi. Te takozvane rezervne armije radnika uzrok su obaranju radnica i produženju radnog vremena. Utvrđeno je i to važi kao elementarna istina; položaj radnika u prvome redu zavisi od odnosa između ponuda i potražnje radnih snaga.

Taj temeljni sociološki zakon jednako važi i za intelektualne radnike. Krajnje je vreme da se i kod nas shvati: činovnici su u istom položaju prema državi kao što su radnici prema poslodavcima. Što je manje inteligencije, u toliko se ona više traži i bolje nagraduje i obrnuto: Što je ima više, u toliko pada njena vrednost, u toliko se većma njen celokupni položaj pogoršava.

Brezposelnost učiteljsva.

Ono što bugarske učitelje baca u najveću brigu, to je besposlica. Ona je uzela i uzima strašne razmere. Neprestano gubi karakter privremenosti. Postaje nešto normalno. Sve više izjednačuje po položaju intelektualne radnike sa njihovim manuelnim drugovima i najbrežitiže dokazuje da su interesi i jednih i drugih identični.

Hiperprodukcija inteligence.

U Bugarskoj ima vrlo mnogo inteligencije. Ako se ne može govoriti o hiperprodukciji, a ono se ne može da ospori ni to, da tamo danas traži posao hiljade intelligenata, a posla nema. Nećemo ulaziti u to, da li su i u Bugarskoj mnoga činovnička mesta popunjena ljudima bez kvalifikacija, već ćemo računati s onim što jeste. Još pre rata u Bugarskoj se osećala navala od inteligencije. Sada još više. Graničnice bugarske države ishodom rata su sužene. Mnoga i mnoga činovnička mesta ukinuta. Zatim skoro sva inteligencija (većinom učitelji i sveštenici) iz Makedonije, Trakije i Dobrudže je emigrirala u Bugarsku.

Učiteljski naraščaj.

Dalje, usled nezapamćene ekonomske krize, koja je u Bugarskoj oštirila nego i kod nas, mnogi učitelji i uopšte inteligenti, koji su ranije bili privatno zaposleni, okrenuli su se državi i traže službu. Pa onda, dolaze nove generacije. Samo prošle školske godine je svršilo 1800 — hiljadu osam stotina mladića i devojaka učiteljske škole i sve to čeka postavljenje, a mesta nema. Ne samo što nema praznih mesta, nego se još u obliku redukcije vrše otpuštanja.

Boj za obstanek.

Toliki broj kandidata za službu s jedne strane, a neverovatno malo ili nimalo upražnjenih mesta s druge strane, sve je to izazvalo bezobzirnu konkurenciju, borbu za parče hleba, pri čemu su mnogi karakteri poklecnuli. Često se dešavaju nemile pojave: pribegavanje nepoštenim načinima, uzajamno podvaljivanje i t. d. sve u svrhu da se konkurent potisne, da se dođe do željene službe.

Beg inteligence u manuelne poklice.

U Bugarskoj su učestali slučajevi, da se inteligentni ljudi, sa srednjom po čak i sa fakultetskom spremom, odaju poljoprivrednom zanimanju. Nisu to velikoposednici niti opet stručnjaci — agronomi, već siromašni inteligenti, koji nisu mogli dobiti službu ili takvi, koji nisu zadovoljni svojim položajem činovnika, hteli bi da budu nezavisniji i veruju, da će tako bolje

tudi ne zgolj poklicna izobrazba, ki ne more ustvariti in do veljave spraviti človečnosti v posamezniku.

Pestalozzi se zavzema za intelektualno in moralno-versko vzgojo, kateri se najpogostejši poklicna in strokovna izobrazba ter slika ta ideal v 13. pismu knjige »Kako Jerica uči svoje otroke«, naravnost pesniško. Tam tudi govori o verski vzgoji; zahteva vero s srcem in ne vere na jeziku. On vidi propast posameznika in naroda v opustošenem srcu brez verske in moralne vzgoje. Le tisti je v vsakem stanu in poklicu pripraven ter vrl človek v družabnem življenju, kdor je strokovno izobražen ter npravno in versko vzgojen. Torej dvojje povdarja Pestalozzi: glavna je individualna vzgoja, na katero se opira socialna in enako glavna oziroma višja je vzgoja k pravi človečnosti na podlagi npravno-verske vzgoje napram poklicni ali strokovni izobrazbi. Saj socialna pedagogika itak ni nova znanost, ki bi hodila popolnoma ločeno svojo pot, ona je le posebna smer oziroma naziranje v pedagogiki, ki gleda vzgojo in znanost o njej s posebnega socialnega stališča. Človek v socialni pedagogiki ni osamljeno, abstraktno bitje, ampak socialno bitje — posameznik človeške družbe, ki je iz nje izšel ter je za njo določen. Brez dvoma je posameznik bitje, ki se bistveno loči od drugih po svo-

sebe materialno da obezbede. Uzimaju zemlju pod arendu i obraduju je. Tu skoro pričao mi je jedan bugarski novinar, bivši sudija, ovo. Dvojica njegovih kolega, odličnih sudija, koji bi mogli doći do dobrih karijera, zahvaljuju se na službi, nabavljaju poljoprivrednu literaturu i počinu se baviti zemljoradnjom. Ova fakta vrlo lepo ilustriraju stanje bugarskih činovnika. Kad su sudije primorane da napuštaju državnu službu šta li je tek ostalo za učitelje. S druge strane ona ističu kolika je besposlica kad se mnogi školovani ljudi laćaju fizičkog posla, na koji nisu naviknuti i koji je za njih mučenje. Ipak tih, koji na ovaj način rešavaju pitanje zaposlenja, je sasvim malo u upoređenju sa onima, koji čekaju službu.

Enotna, strnjena organizacija je rešitev.

Svake se godine povečava i povečava se armija kandidata za učiteljsku službu. Za to smo rekli da je se teško popraviti stanje bugarskog učiteljstva. Bar u naših dašnjih prilikama. Ono se može samo ublažiti stvaranjem jedne jedine organizacije na strogoj sindikalnoj bazi, organizacije, koja bi obuhvatila sve učitelje(ice) i u kojoj bi se svaki, od najzaturanijeg konzervativca do najekstremnejšega liberalca, osebno kao u svojoj kući. Za radikalno lečenje ovog stanja potrebne su dublje promene, koje zasecaju u samu strukturu današnjega društva. Ali to je drugo pitanje. S.

Splošne vesti.

— Anketa poverjenjstva UJU Ljubljana o projektu šolskega zakona. Oba prosvetna oddelka sta dovolila dopust onim tovarišem, ki so bili na seji širjega sosveta v Celju izvoljeni, da podrobno pregledajo načrt šolskega zakona. Anketa je predelala ves načrt in sestavila nove predloge, ki naj jih Izvršni odbor izroči vsem poslanskim klubom v upoštevanje.

— 42-letnico prosvetnega delovanja praznuje urednik Narodne Prosvete, učitelj v pokouju Staniša Stanišič. »Narodna Prosveta« posveča temu jubileju dolg uvodnik in spomni naj se redkega jubileja tudi naš list. Stanišič je rojen v Užici leta 1866, in je že leta 1884. bil stalen učitelj. Njegovo delovanje v šoli ga je vodilo po mnogih večjih in manjših krajih Srbije, dokler ni leta 1913. postal šolski nadzornik in deloval do leta 1926. — torej polnih 42 let. Tudi vojna mu ni prizanašala. Vse grozote iste je moral pretrpeti — sam je prehodil trnjevo pot preko Albanije in izgubil med vojno sina in hčer. Na književnem polju se je ves čas zelo mnogo udejstvoval in je sedaj urednik »Narodne Prosvete«. Za svoje delo je bil odlikovan z redom sv. Save IV. in V. reda. V delu je iskal uteho in njegovo delovanje je rodilo obilen sad, kar mu je gotovo v največje zadovoljstvo. Ob njegovem jubileju pa mu tudi slovensko učiteljstvo najiskrenejše častita!

— Stanje UJU Poverjenjstvo Beograd je največji in je na tem teritoriju uslužbenih 9605 učiteljev(ice). V UJU je včlanjenih 6200—6400 učiteljev(ice). Neorganiziranih je 30%. — Poverjenjstvo Zagreb šteje 4258 uslužbenih učnih oseb, a od teh 2500—2988 včlanjenih v UJU. Od v UJU neorganiziranega učiteljstva je 600—900 učiteljev(ice) udruženih v »Savezu hrvatskih učit. društev«. — Poverjenjstvo Sarajevo ima 1275 učiteljev(ice), od teh 720—750 članov UJU. Neorganiziranih je 41%. — Dalmatinsko poverjenjstvo šteje 1166 nastavljenih učiteljev(ice) in od teh 750—850 organiziranih v UJU. Neorganiziranega učiteljstva je 31%. — Na teritoriju ljubljanskega poverjenjstva je nastavljenih 3600 učnih oseb in je od teh organiziranih v UJU 2700—3000. To je najboljšje organizirano poverjenjstvo, ker je izven organizacije komaj 17% učiteljstva. V tem letu je imelo to poverjenjstvo zelo lep uspeh. Drugo udruženje učiteljstva v Sloveniji »Slomškova zveza« je pristopilo k UJU in je s tem vzpostavljena pot za skupno delo. Na žalost se tu in tam pojavlja pri nekaterih društvenih tendenca izstopanja iz UJU, ampak so to le maloštevilni slučajji, ki jih Izvršni odbor ne more upoštevati, dasi stoje v celoti na našem programu. V Ljubljani je poverjenjstvo UJU in le potom tega se more stopiti v stik s centralo UJU. — Iz »Narodne Prosvete«.

— Slušatelj višje pedagoške šole so poslali deputacijo k predsedniku vlade, ki je bila od istega sprejeta 7. t. m. Intervinirali so v zadevi zadnjega reduciranja šole.

— Predsednik UJU tov. Vlad Petrovič je bil 7. t. m. pri g. prosvetnem ministru radi intervencije o proračunu za Višjo pedagoško šolo.

— Utrditve uradniške organizacije v naši državi. V nedeljo, dne 6. t. m. se je vršil občni zbor »Saveza javnih nameštčevnika i umirovljenika u Zagreb«. Zveza državnih nameštčevnikov za Slovenijo je poslala na ta občni zbor dva delegata, ki naj skušata urediti nesoglasja, ki so nastala na skupščini »Glavnega saveza« med istim in Zagrebškim Savezom. Na podlagi stvarnih podatkov, ki sta jih prejela slovenska delegata, se bode stvar razčistila in s tem utrjena uradniška organizacija v naši državi.

— Člani prosvetnega odseka. Za izredne člane prosvetnega sveta izvoljeni so med drugimi tudi g. Josip Škavič, prof. iz Zagreba, g. Vlado Petrovič, predsednik UJU in Peter Vuksanović, učitelj.

— Nagrade veroučiteljev. Vsi nestalno nastavljeni veroučitelji meščanskih šol dobe nagrade za učne ure od 1. aprila do 31. decembra 1926. Predložiti morajo seznam, in sicer ločeno za dobo od 1. aprila do 30. junija in od 1. septembra do 31. decembra 1926.

— Izenačenje pravopisa. V prosvetnem ministrstvu se v kratkem zopet sestane komisija, ki se je bavila že lansko leto z izdajo izenačenja pravopisa srbohrvatskega jezika. Prosvetni minister pripisuje tej zadevi veliko važnost, ker se kaže čedalje večja potreba enotne terminologije v šolah in učnih knjigah.

— Potne pristojbine državnih nameštčevcev. Z zakonom, objavljenem v »Službenih Novinah« št. 278 z l. 1926. so bile zvišane dnevnice oficirjem in vojaškim uradnikom. Najnižja dnevnica oficirjev znaša 100 Din, a pri višjih oficirjih 170 Din. Ker pa se istočasno niso zvišale dnevnice ostalim državnim nameštčevcem upravičeno protestiramo proti takemu zastavljanju in zahtevamo, da se to zgodi v najkrajšem času ter izda uredbno o potninah tudi za civilne državne uradnike.

— Pevska društva, pevski zbori, pevci in pevke, prijatelji naše pesmi! Naročite se na »Zbore«, mesečno revijo za novo zborovsko glasbo z glasbeno-književno prilogo! Pošljite naročnino v znesku 40 Din čimprej, da bo uprava lahko ugotovila število naklade. Lanskim naročnikom smo v zadnji številki priložili polonočice. — Naslov: uprava Zborov, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Če bi se na »Zbore« naročile vse učiteljske in šolske knjižnice, bi list izvrstno podprle!

— III. književna tombola Jugoslovenske Matice, ki je zbranje prične nepreklicno 4. marca t. l., obsega sledeče dobitke: 150 amb a šest knjig, 120 tern a deset knjig, 80 kvatern a štirinajst knjig, 50 kvinkv a sedemnajst knjig in 5 tombol a sedemnajst knjig in knjige po prosti izbiri od zneska 600 Din do zneska 1200 Din. Glavni dobitki obsega vseh 46. letnikov »Ljubljanskega Zvona« in ima veliko raritetno vrednost. Tombolske tablice a 3 Din so naprodaj pri vseh šolah in vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji.

— Narodne knjižnice in čitalnice. Odsek za nar. prosvetčevanje je pokrenil potom šolskih nadzornikov akcijo za ustanavljanje narodnih knjižnic in čitalnic v Srbiji, Bosni in drugih krajih, posebno pa tam, kjer je še mnogo prebivalcev nepismenih. Po odobritvi proračuna bo nakazana v to svrhu podpora.

— Ustanove vdovam in sirotam državnih nameštčevcev. Hranilni in posojilni konsorcij javnih nameštčevcev in upokojencev v Ljubljani razpisuje za leto 1927. iz sklada Ivana Rostana 15 ustanov po 300 Din za najbednejše vdove in sirote po državnih nameštčevcih. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konsorcija do 1. marca 1927. Priloge naj prošnjam prilože od občinskega ali župniškega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne ali pa radi boleznij in onemoglosti nesposobne za pridobivanje.

— Koledar Nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev v Sloveniji za leto 1927. je izšel v samozaložbi v Ljubljani. Izven koledarskega dela vsebuje poleg drugih tudi dva članka prav dobre gospodarske vsebine, in sicer »Dobri in slabi zadrugniki« in »Narodno gospodarska razmotrivanja na sedanje razmere in potrebe v bodočnost«.

— V proslavo 25. oziroma 30-letnice zadrugne in kulturnega delovanja gosp. Ivana Rostana, finančnega računskega nameštčevnika v Ljubljani, je podalo uredništvo Koledarja nabavljajne zadruge pregled njegovega marljivega delovanja na zadrugnem in kulturnem polju. Koledar je z ozirom na dobro vsebino priporočljiv posebno onim, ki se zanimajo za zadruga vprašanja, učiteljstvu pa posebno zaradi sodelovanja pri nabavljajnih zadrugah drž. nameštčevcev.

— Patriotsko zavednemu učiteljstvu! »Jadranska Straža«, društvo, ki stremi za tem, da širi propagando za naše, za državo v gospodarskem in obrambnem oziru tako potrebno morje, brez katerega nobena civilizirana, kulturna država ne more obstati, priredi dne 24. t. m., t. j. na debeli četrtki »Veliki ples v slovanskih nošah«, katerega se, po dosedanjih prijavah, udeležijo bratje in sestre iz vseh pokrajin naše države ter slovanski bratje izven nje. Slika, ki jo bo nudil ta večer, bo edina te vrste in bo ostala vsakemu v najlepšem spominu. Plesali se bodo tudi slovanski plesi. Vse te lepe slovanske noše, ki bodo tu zbrane, bodo dale plesu ono obilježje, katerega zahteva značaj društva, ki ga priredi. Ta večer bo sestanek vseh plemen v državi in slovanskih bratov izven nje, bo to manifestacija slovanske bratske vzajemnosti in patriotske misli. Obračamo se na naše učiteljstvo v mestih in po deželi, da se v čim večjem številu udeležijo tega večera, in sicer ako je le mogoče, v narodnih nošah, drugače pa v civilni. Ples se vrši v »Unionu« in začne ob 9. uri. Da si prihranimo drago poštino, prosimo da smatra naše učiteljstvo ta poziv kot — vabilo.

— Zahvala. Podpisani sem prejel od tukajšnjega šolskega upravitelja Frana Počučnika za leto 1926. lepo darilo 1000 Din, ki jih je zbral za šolsko mladino naš marljivi »Šolski oder«. Za gmotno podporo se v imenu dece prisrčno zahvaljujem našemu zavednemu učiteljstvu, vrlim fantom in dekletom, ki pri vseh prireditvah sodelujejo. Želim, da prosvetno delo uspeva, se krepi in raste v korist našega okoliša. — Št. Vid Grobelno, dne 7. svečana 1927. — Jernej Cerovšek, načelnik krajnega šol. sveta.

— Vljudna vprašanja. (Dopis iz marijanske oblasti.) 1. Kaj dela naša šolska Matica? Ali ne smemo vse leto nič slišati o naši prvi šolski družbi? Ali bi nas ne mogla sproti informirati o njenem delovanju ali nedelovanju. Prosimo malo informacij, ker Schreinerjeva ustanova je za nas eminentne važnosti. 2. Ko smo bili še »dva naroda«, nas je Slov. Šol. Matica pripeljala tudi pod okrilje Hrv. knjiž. zbornika in to za polovično ceno. Danes, ko smo baje en narod, pa ne vemo, ali sploh še Hrvški knjiž. zbor obstoja, kaj še, da zvevmo kaj o njegovih publikacijah. 3. Beneški Slovenci so si ponatisnili naše Sveto pismo, ker so smeli rabiti le doma tiskane knjige. Ker so v Italiji slovenske šole za tvorjene, jim je sv. pismo odveč, zato so si nekateri naši trgovci preskrbeli sv. pismo iz Benečije in ga prodajajo tu polovico ceneje od našega sv. pisma. Sedaj pa pride prosvetni oddelk in zaukaže učiteljstvu, da vsa ta sv. pisma konfiscira. Ali ne smejo dobiti učenci v roke knjig, ki so dobesedno iste vsebine, le da so polovico cenejše? Kdo more braniti staršem, da preskrbe otrokom cenejše knjige vsaj za domačo rabo. Prosimo odgovora. 4. Krajni šolski sveti pošiljajo polovico šolskih glob na sresko poglavarstvo. Prej za učiteljice ženskih ročnih del, sedaj pa jih nimamo; za koga pa sedaj?

— Spremne listine pri preselitvah učencev. Prosvetni oddelk pri velikem županu ljubljanske oblasti je odredil z odlokom P. br. 1308 z dne 9. februarja 1927, da priklapi odslej pri preselitvah učencev vsak šolski upravitelj k običajnim zadevnim listinam tudi vse zvezke preselivskega se učenca, ker pismeni izdelki najboljše počitujejo učencev značaj in zmožnosti in ker služijo novemu učitelju v orientacijo glede znanja preselivskega se učenca in ker se dalje s tem učenec tudi obvaruje izdatkov za nove zvezke.

Boj za svobodo in neodvisnost učiteljskega stanu.

— e Pred seboj imam 13 dopisov — ne srečno število — bivših članov in članic našega društva, v katerih javljajo svoj izstop iz društva, oziroma iz poverjenjstva UJU. Interesantno je, kako nekateri motivirajo svoj izstop, iz česar se da sklepati, da nimajo najmanjšega smisla o pomenu stanovske organizacije in da ne znajo ločiti stanovske od politične organizacije, čeravno je bilo o tem že toliko razprav. Izmed vseh teh 13 članov pa se je eden najbolj odrezal in res odkritosrčno povedal zakaj ne more biti več član UJU z besedami: »Ker ne morem z nekaterimi, sedaj v sreskem učiteljskem društvu včlanjenimi člani — tako prisrčno občevati, kakor bi bilo to v društvu med člani na mestu, izjavljam, da po 19 letih — z današnjim dnem — kot član — izstopam iz društva, kar naj se blagovoli vzeti na znanje.«

S temi besedami je povedal vse, in sicer, da on hoče občevati in se organizirati le s svojimi političnimi somišljeniki. Njemu je na ta način kravji mešetar več, ki je njegovih političnih nazorov, nego učitelj nasprotnega polit. naziranja. Lepšega sprječevala si ni mogel dati sebi in vsem onim, ki tvorijo kader separatistične organizacije. Mi mu moramo biti le hvaležni za to odkrito priznanje, ne vem pa, če mu bodo hvaležni njegovi sočlani, ki jih je kompromitiral in desavuiral radi narodnega in državnega edinstva.

Neka druga bivša članica komentira svoj izstop takole: »Dokler se zopet (?) ne uvede prva točka o državnem in narodnem edinstvu v naš program, izstopim iz organizacije UJU kot članica.«

Tej se je gotovo pokazal v sanjah jugoslovenski Belcebub in ji pokazal program prejšnjega (?) UJU, kjer je videla v prvi točki pravil napisano z debelimi črkami »narodno in državno edinstvo«. Drugače si ne moremo misliti — o uboga šentforijanška dolina. Niti leta 1920. ne pozneje niso vnesli v pravila UJU narodnega in državnega edinstva, šele sedaj so se ga spomnili z motivacijo, da preprečijo vstop v UJU članom bivše Slomškove zveze. S tem so dali vsemu politično kopito.

Rekord pa je odnesel en član s tem, da je s sedanjim izstopom že trikrat zatajil organizacijo, kakor Judež Iskarijot Kristus, prvič bivšo »Zavezo«, drugič »Slomškovo zvezo« in tretjič UJU. — Josip Macarol.

Nova napredovanja, imenovanja, upokojitve itd.

— i Upokojitve, Upokojeni so: Ivan Pilgram, Ivana Jamšek, Ana Šaršenšepic, Marjeta Podkrajšek, Josip Čuček, Ana Steska, Josip Widmoser, Melhior Ranteš.

— i Novi sreski šolski nadzorniki. Imenovani so za sreske šolske nadzornike: za ljubljansko okoličje Miroslav Pretnar; za Kamnik Gustav Lukežič; za Črnomelj Ciril Vizjak; za Mursko Soboto Gustav Čizek; za Konjice Božidar Gselman; za Celje Rihard Pestevšek.

— i Za upravitelje osnovnih šol so imenovani: V Mostah Janko Grad; v Dolnji vasi Mirko Kosin; za veroučitelja v Ljubljani Fran Šmid in Feliks Tavčar.

— i Imenovanja: V Reko, srez Laško Antonija Ježovnik. V Dalnjo vas-Laverca Zora Kosin. V osnovni šoli v Beogradu Ana Budz.

Učiteljski pravnik.

— § Čl. 100. urad. zak. Sreski šolski nadzornik — nadzorovanje svoje žene-učiteljice in sorodnikov. Ker se slučajji, da so sreski šolski nadzorniki v svoji službi v neposrednem službenem razmerju s svojimi sorodniki in celo s svojo ženo, je odločil g. po. močnik ministra prosvete z odlokom O. N. br. 40.000/26. od 31. januarja 1927 v interesu službe in v smislu čl. 89. urad. zakona:

1. da na šolah, kjer službujejo žena ali sorodniki sreskega šolskega nadzornika nasteti v čl. 100. urad. zakona, ne vrši predpisane nadzorovanja in ocenjevanja ta sreski šolski nadzornik, temveč oblastni šolski nadzornik dotične oblasti, odnosno oseba, ki jo za to določi ministrstvo prosvete;

2. da vse osebne zadeve dotičnega učiteljstva, ki bi jih imel reševati v smislu pravilnika P. br. 4151 od 9. aprila 1925 sreski šolski nadzornik, rešuje zanje oblastni šolski nadzornik dotične oblasti, odnosno oseba, ki jo za to določi ministrstvo prosvete;

3. istotako vodi proti njim disciplinsko preiskavo, odnosno urejuje spore med tem učiteljstvom oblastni šolski nadzornik ali za to pooblaščen oseba.

— § Odtegljaji zneskov za naravno stanovanje. Računovodstvo delegacije ministrstva financ sporoča, da odteguje gornje zneske od 1. maja 1924 dalje na podlagi člena 39. uradniškega zakona.

Vestnik upokojuje.

— up Društvo upokojenega učiteljstva v Ljubljani izplača po smrti vsakega pravega društvenika tolikrat po 5 Din posmrtnine, kolikor šteje društvo ob času smrti društvenikov — torej sedaj 1755 Din, ker ima društvo 351 društvenikov. Novi društveniki morajo plačati pri sprejemu vpisnine itd. 25 Din, razen tega še zaostala društvena vplačila — od začetka drugega leta njih upokojitve. Soproge upokojenih učiteljev se sprejemajo pod istimi pogoji. Vabimo k vstopu v naše društvo. V prigrisavitve je naznačiti rojstni dan in dan upokojitve, kakor tudi potrdilo, da so zdravi. — Odbor upokojenega učiteljstva v Ljubljani, dne 5. februarja 1927. — Predsednik: Ivan Lokar.

Prosveta.

IZVENŠOLSKO DELO UČITELJSTVA.

Sklep O. Z. državnih nameštčevcev, da naj izstopijo vsi državni nameštčenci iz kulturnih društev, in odlok ministrstva prosvete, ki priporoča dejstvovanje učiteljstva izven šole, nam daje povod, da se oglašamo učiteljstvo in pove svoje mnenje o izvenšolskem delu, ki je ravno tako potrebno, kakor delo v šoli.

Najvažnejša leta za vzgojo dece.

Vidimo, posebno na deželi, kako se naše težavno delo v šoli, v pošolski dobi od nepoklicanih ljudi uničuje. To je le mo goče, ker prepušča učiteljstvo mladino v letih, ko se prebujajo, ko pričene živeti samostojnejše življenje, samo sebi ali pa ljudem, ki imajo kake sebične ali politične namene.

Vemo, da so »ngra leta«, t. j. doba nekako od 16.—19. l., najvažnejša leta v vzgoji vsakega človeka. V tej dobi je, bodi fant ali punca, dovzeten za vse, za dobro ali slabo, kakor nikoli poprej. Ne bom popisoval duševno preobrazovanje vsakega posameznika, ker se lahko vsak spomni na svoja leta nazaj, kako se je vzgajal, kdo je najbolj vplival nanj, ali profesor pedagogike, zgodovine, jezika, godbe, ali romani, ali družba, ali kako nežno bitje. Prepričan sem, da bo vedel vsakdo za sebe najbolje, kakor tudi, da so vplivale poslednje tri »vzgojne institucije« bolje kakor prve.

Iz tega sledi, ako hočemo imeti trajne uspehe šolskega dela, ga moramo nadaljevati tudi v vzgojo v pošolski dobi učenca in ker je družba važen vzgojni faktor, prenesi učitelj svoje delovanje tudi v društva. Tukaj se zbirajo enako misleči, ako si njihovih misli, bodo vedno dobrodošli med njimi, oni te bodo vzljubili in postaneš jim duševni vodnik in šele tedaj postaneš pravi učitelj.

Kje naj učitelj deluje?

Ne bom našteval v katerih panogah in v kakih društvih se uveljavljaj, ker bi moral kako važno društvo prezrati ali kako navedeti preveč. Sodeluj v društvi, do katerih imaš veselje in si zmožen dela v njem, kajti strokovna zmožnost, resnost, veselje do dela in vztrajnost so predpogoji uspehov. Ako tega nimajo, je bolje, da se ne uveljavljaš v izvenšolskem delu, ker lahko več škoduješ kakor koristiš. Nekateri mislijo, da se naj učitelj uveljavlja le v društvi, ki so politično nevtralna. To mnenje je popolnoma napačno. Prvič, je teh društev jako malo. Drugič, ker smo Slovenci politični fanatiki, ki znamo vsako društvo razkričati za »versko« ali »brezversko« in s tem že dobi politični pečat. Smo svobodni državljani, ki imamo kot taki tudi po zakonu pravico se politično udeleževati. Ako se sme vsak, od najvišjega duhovnika, do zadnjega delavca, zakaj bi se ne smel učitelj!

Delaj iz idealnega prepričanja.

Ne pričakuj za delo plačila niti v novcu niti v priznanju tvojih zaslug od nikogar. Zavedaj se, da se nesebično požrtvovalno delo za narod ne da poplačati niti z denarjem niti z priznanimi dekreti. Napredek v

delu je najlepše plačilo! — Pripravljen moraš biti, da bodeš zadel celo na odpor pri političnih in drugih nasprotnikih. Nič hudega, to je le dober znak, da je tvoje delo pravilno.

Ne pričakuj niti priznanja pri »lastnih ljudeh«, ker dostikrat ti bodo metali celo polena pod noge, posebno če ne bodeš pustil gotovih ljudi v ospredje, ki jih dičijo naslovi, ki jih navadni zemljani nimamo. To so ljudje, ki potrebujejo vaše hrbte namesto klinov, da stopajo višje in višje... Tudi to se preboli!

Ali nas društveno delo ovira za šolo?

Nekateri so proti delu v društvih, pravijo: »Kdor dela v društvih, ta zanemarija delo v šoli.« Vem pa, da kdor dela v društvih, ta dela tudi v šoli, ker nihče si ne nakopavlja društvenega dela, če ne zmore niti šolskega. Vem tudi, da »lenuh«, ki ne opravljajo svojih dolžnosti v šoli, ne delajo niti izven nje (izjemoma, če so dobro plačani). Drugi pravijo: »Če delam v tem društvu se zamerim Aju, če delam v drugem, se zamerim Beju, zato ne delam nikjer!« Če bi vsak tako delal, bi zaspalo vse kulturno delo v spanje pravičnega in nastal bi splošen zastoj. Kulturnemu delu niso vrata na stečaj odprta, nastavljenih je mnogo zaprek, ki se jih v boju odstranjuje. Borbeno razpoloženje vsakega je znak življenske sile!

Ali se naj primora učitelja, da dela izven šole naredbenim potom?

Sem odločno proti temu. Službena pragmatika nam itak predpisuje, kakor ostalemu uradništvu, delo v šoli. Zakaj bi se ravno učitelju predpisovalo kulturno-prosvetno delo izven šole, kot poseben privilegij. Ali ni dolžnost vsakega zavednega Jugoslovna, da pomaga po svojih zmožnostih zviševati kulturni nivo naroda.

Vsak »moraš« je zopern, ki gotovo ne vzbuja veselja do dela. Ugotoviti pa moramo, da je učiteljstvo vedelo ceniti izvenšolsko delo; je delalo, ko niso prihajali odloki in bo, a ne vsled odlokov, ampak ker se zaveda važnosti kulturnega dela.

Naša društvena zborovanja.

Danes je jasno, da je bilo narodno edinstvo le plašč pod katerim so se skrivale druge zadeve. — Tudi zmeda, in razdor po okrajnih društvih, ki se ga je zanašalo z raznimi navidezno ogroženimi gesli je imelo služiti temu. — Nad razdvojenim učiteljskim stanom je pač lažje vladati kot nad strnjenim. — Ogromna večina učiteljstva se ni dala odvrniti od edino prave poti stanovske politike. — Poverjeništvu UJU je kot zagovornik popolnega stanovskega edinstva pravi predstavitelj najpozitivnejše smeri za edinstvo naroda in edinstvo države.

Vabila

— Učiteljsko društvo za ljubljansko okolico zboruje v soboto 5. marca 1927 ob 10. uri v Mestnem domu v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. O seji širjega sveta v Celju, poroča tov. Zora Rakova 3. Slučajnosti. Pristop k zborovanju imajo le oni člani(ice), ki so podpisali pristopno izjavo. Eno uro pred zborovanjem istotam odborova seja. — Predsednik.

— Učiteljsko društvo za okraj Slovenjgradec zboruje glasom društvenega sklepa v soboto, dne 5. marca 1927 ob 10. uri v Šent Ilju pod Turjakom s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Poročilo o seji širjega sveta poverjeništvu UJU dne 2. februarja 1927 v Celju. 3. Društvene in stanovske zadeve. 4. Predavanje o domoznanstvu šolskega okoliša St. Ilj pod Turjakom. 5. Slučajnosti. Popoldne izlet po električni gozdni železnici v romantično »Mislinsko grapo«, ogled električnih naprav, tovarne za lepenco i. dr. Za kosilo naj se udeleženci javijo do 2. marca 1927 pri šolskem upravitelju v St. Ilju pod Turjakom. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Na polnoštevilno snidenje vabi — predsednik.

Kulturni krožki:

+ Pedagoški krožek v Prekmurju. Dne 13. januarja t. l. so zborovali člani črenševskega pedagoškega krožka v Odrancih. Predavala je tov. Grubelnik o higijeni učencev. Besed ji ni narekovala le temeljita strokovna izobrazba, ampak tudi za dobrobit učeče se mladine vneto srce in resna življenska izkušnja.

Tov. Krepš je razkazal udeležencem svoj vzorno urejeni šolski vrt. Razložil je smisel in smoter šolskega vrta, ki mora vzbujati kot vzgojni faktor v učencih veselje do dela ter jih prepričati o koristi te največje sile v razvoju človeškega napredka. Ker mnogo rim. kat. šol nima šolskega vrta (zemlja je oddana od krajin šolskih svetov in najem), je prečital predavatelj resolucijo, v kateri naproša prosvetno oblast, da zahteva od krajin šolskih svetov za šolske vrtove potrebno zemljo. — Tajnica.

Poročila:

— Belokranjsko učiteljsko društvo je imelo dne 15. januarja 1927 svoj 36. redni občni zbor v Črnomlju.

Občni zbor je vodila namesto dosedanjega predsednika tov. Barleta, ki je dne 17.

Kdo nas štiti pri preganjanjih zaradi kulturnega dela?

Ni dvoma, da se učitelje, ki se udeležujejo v društvih, po političnih nasprotnikih preganja, tudi z ovadbami, denuncijacijami in drugimi nečednimi sredstvi.

Kdo naj nas štiti?

Predvsem učiteljska organizacija UJU, ki mora štiti kulturno delo učitelja, v drugi vrsti tudi oblasti, da zavračajo vse ovadbe in denunciacije, ki so prozorne in izvirajo radi kulturnega udejstvovanja učitelja. V ne mali meri ga štiti dolžnost tudi kulturne organizacije v kateri dela, ako se politično udeležuje, tudi politične stranke.

Upoštevanje prosvetnega dela.

Ako delamo prostovoljno iz idealnega prepričanja, ne zahtevamo nobene plače in ne priznanja, niti ocene, do katere bi imeli sicer pravico, upoštevajoč veliko važnost kulturnega dela. A eno, kar smemo zahtevati od naših oblasti je, da nam pustijo prostovoljno udejstvovanje in če je možnost, da se namešča učitelje v kraje, kjer mu je dana prilika dela in ne kakor je bil pred kratkim slučaj v mariborski oblasti, da se je telovadnega vaditelja namestilo v zadnjo gorsko vas, dočim je več telovadnih društev prosilo brezuspešno zanj.

To je moje osebno mnenje o izvenšolskem delu učitelja. Kdor je drugega mnenja, naj se oglasi.

C. Hočvar.

—p Zlojljivi oder v šolski sobi. Tov. Fran Grašič, šolski upravitelj v Iški vasi, ki je popolnoma sam zgradil zlojljivi oder, je poslal Prosvetnemu odseku Pov. UJU pis istega. Kulise tega je poslikal tov. Luklik. V lažje razumevanje opisa je priložen tudi šest fotografij. Oder, ki zavzema razstavljen 18 m² prostora, se lahko postavi razložen na prostor 3 m dolg in 1 m širok. Ker so taki zlojljivi odri zelo primerni za šolske sobe, naprošamo vse tov. upr. šol, ki že imajo take odre, da nam pošljejo opis istih in po možnosti tudi skice. Te opise in skice bomo poslali na vpogled onim, ki želijo postaviti na šolah odre. Obenem pa obveščamo dotičnike, ki se za gornji opis zanjajo, da ga jim pošljemo na vpogled proti povrnitvi poštne.

novembra 1926 odložil predsedništvo, zdruštvena tajnica tov. Završanova.

Pozdravila je navzoče člane, osobito tov. ravnatelj Novaka, ki je vodil tečaj, sreskega šolskega nadzornika, ki je za tečaj vse potrebno izposloval in nove tovarišice Skeiteljevo, Pavletičevo in Vardjanovo.

Zapisnik o zadnjem zborovanju se je prečital in odobril.

Tajnica je prečitala vse dopise, ki so došli društvu. Vzel so se na znanje.

Iz društva je izstopil kot redni član tov. Lovšin, uprav. v pokouju na Vinici.

Tovariši(ice), ki še niso vrnili »Prijava«, naj iste podpišejo ali vrnejo. Za častnega člana društva je bil soglasno izvoljen večletni predsednik društva tov. K. Barle.

Iz tajnikovega poročila je bilo razvidno, da je šelo društvo v minulemu letu 84 članov(ice). Med letom je odšlo 6 tovarišev(ice): Dereani-Krašovec Vida, Kos Alfred, Kressal Alojzij, Lenarčič Ruža, Štrbenk Drago, Scheithauer Ema. Zborovalo je društvo osemkrat. O priliki urad. učit. skupščine je priredilo društvo učiteljski koncert in uprizorilo Tučičevo: »Golgota«. Oboje z lepim uspehom.

Blagajniško poročilo je odpadlo radi odsotnosti blagajnika.

Volitev predsednika se je vršila po listkih. Izmed petih predlaganih kandidatov je bil izvoljen predsednikom tov. Albin Razpotnik, uprav. v Strekljencu, podpredsednikom pa tov. Ljubič Matko, uprav. v Podzemlju. Ostali odbor se je volil po predlogih, in sicer: tajnica tov. Završanova, blagajničarka tov. Strubelj-Šetinova, odbor. in nam.: Čebular Albin, Živojinovič Slobodan. Podržaj Ferdo, Škerletova Tončka in Riglar Janez.

Pregledovalca računov sta tov. Lumbar Gabro in tovarišica Pavlinova Milka.

Novi predsednik se je zahvalil vsem udeležencem in prihodnje zborovanje se je določilo za 19. februar 1927 v Metliki. Priidite vsi!

+ Učiteljsko društvo za laški okraj je imelo svoj občni zbor dne 15. januarja 1927 na Zidanem mostu. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu povoljna. Navzočih je bilo 71 članov. V svojem otvoritvenem govoru se spominja predsednik umrlega tov. Rado Rajnarja in velikih zaslug največjega jugoslovenskega državnika Nikola Pašića.

Po odobrenju zadnjega zapisnika so se obravnavali došli dopisi. Nato so sledila poročila tajnice, blagajnika in računskih pregledovalcev. Prvi dve poročili sta se vzeli na

znanje, o zadnjem se bo pa sklepalo pri prihodnjem zborovanju, do katerega naj predložijo dosedanja blagajnik v redu zaključeno blagajniško knjigo s prilogi.

Članarina za tekoče upravno leto ostane neizpremenjena ter se bode pobiralo od člana mesečno 15 Din, od učitelji poročenih učiteljic pa 7:50 Din. Blagajniku se naroča, da plačuje mesečno redno članarino UJU in Slov. šolski Matici, vse druge predvidene postavke pa naj izplača šele, ko bo o tem sklepal novi občni zbor. Na ta način se bode društveni rezervni fond znatno okrepil.

Poskusna volitev, kakor jo predvideva tozadevni predlog našega učiteljskega društva, se je prav dobro obnesla. Volilne listke je poslalo 92 članov. V odbor so bili izvoljeni: tov. Plavšak kot predsednik; Kislinger, Lebar, Pleskovič, Lapornikova, Hofbauer, Omerzu Marija, Beg, Jurko; kot namestniki pa tov. Razpotnikova, Zencovicheva in Majer Drago.

Upravitelji posameznih šol so iznesli izpreminjvalne predloge k sestavi novega šolskega zakona. Tozadevne pismene predloge se odpošlje UJU v nadaljnjo razpravljanje.

Sklepi: 1. Učiteljsko društvo za laški okraj protestira proti nezakonitem postopanju v slučaju tov. Möderndorferja. Zahtevamo, da se najprvo izvede zakonito zadržanje na disciplinarna preiskava, ki bode dokazala krivdo ali nedolžnost imenovanega.

2. UJU se požiiva, da naprosi vse politične stranke v Sloveniji in izven nje, da preprečijo na vsak način nameravano skrajšanje šolske dobe, kakor jo predvideva novi šolski zakon, ker bi nas ravno ta točka zakona uvrstila med najmanj kultivirane evropske narode.

3. Učiteljstvo, včlanjeno v Učit. društvu za laški okraj naj priredi v prid Učiteljskemu konviktu v Ljubljani v svojih službenih krajih zbirke oziroma prireditve. Doneski naj se izročijo društvenemu blagajniku. Društvo pa naj pozove oba pripravljala odbora za konvikt, da se združita, nakar se bo nabrana vsota nakazala.

4. UJU naj preskrbi novi stalež učitelstva za leto 1927., ki naj izide okrog Božiča tega leta po vzorcu nekdanjega štajerskega »Standesausweisa«.

Pri zadnji točki dnevnega reda predlaga tov. Tori, da naj sprejme naše društvo v svoja pravila točko o narodnem in državnem edinstvu. Predlog ni prodril, ker je za njega glasovalo samo osem članov.

+ Občni zbor učiteljskega društva za okraj Slovenjgradec se je vršil 13. januarja 1927 v Slovenjgradcu. Navzočih od 35 članov 28.

Uvodoma želi tov. predsednik vsem srečepolno novo leto 1927.

Na novo sta vstopila v naše društvo tov. Lazar in Vrhnjak, tako, da je sedaj razen enega vse učiteljstvo včlanjeno v UJU. — Učiteljstvo se spominja bivšega učitelja pri St. Joštu na Kozjaku, tov. Repič Martina, kateri nas je zastupil dne 3. jan. t. l.

Nadalje apelira tov. predsednik na stanovsko edinstvo, kajti le močna enota doseže uspeh!

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Vse učiteljstvo radovoljno sprejme predlog tov. predsednika plačevati mesečno 5 Din v prid »Učit. domu v Mariboru«, in sicer v 10 obrokih = 50 Din.

Protest. Na občnem zboru zbrano učiteljstvo slovenjgraškega okraja odločno protestira proti premetistvi tov. Möderndorferja v Mežici in pozivlje Poverjeništvu UJU v Ljubljani, da izposluje ukinitve neopravičene premetistve, ki se je odredila brez predhodno izvršene disciplinarne preiskave in obsodbe.

Vse učiteljstvo pristopi k »Obrambnemu skladu. Ljubljana« ter plačuje vsak član mesečno članarino à 1 Din.

Dopolnitev društvenih pravil; doda s §:

a) 1. Društvo zastopa na zunaj vsakokratni predsednik, oziroma ob njegovi odsotnosti podpredsednik.

b) 13. Blagajnik sprejema in oddaja denar ter opravlja društveno imovino. V slučaju zadržka ga nadomestuje predsednik.

c) 20. Ako bi se društvo oblastno razpustilo, preide vse društveno premoženje UJU in to povrne društveno premoženje novo ustanovljenemu sreskemu društvu.

Stara pravila iz leta 1874. (v nemškem jeziku) se prepisejo v društveno kroniko.

Tajniško poročilo: Društvo šteje 35 članov. Odborovih sej je bilo 2, zborovanj pa 5, ki so bila v splošnem dobro obiskana. Predavanj je bilo v preteklem letu dvojje: »O novih učnih načrtih« (tov. sreski šolski nadzornik Grmovšek), »O rokotvornem pouku na osnovnih šolah« (tov. Kavčič) v zvezi z rokotvornim tečajem. — V pretresu je bila med drugim tudi deklaracija pred pokrajinsko skupščino v Celju, katere je bila z vsemi proti 1 glasu sprejeta. Nad. razprav ni bilo, ker so se delgati s tozadevnimi vprašanji strinjali.

Blagajniško poročilo: Pregledovalca računov sta našla vse račune v redu. Dohodki: 4552:85 Din; izdatki 3493:70 Din; ostane: 1059:15 Din.

Volitve so se vršile po listkih. Izvoljena je bila na novo za blagajničarko tov. Zorka Rozman, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjgradcu s pooblastilom, prejemati in oddajati društveni denar in opravljati društveno imovino. V slučaju zadržka jo nadomestuje predsednik.

Odbor je sledeči (razen omenjene sprejembe, kakor lanski): predsednik tov. Purkhart; podpredsednik tovariš Leopold Konač; tajnik tov. Josip Verčkovnik; blagajničarka tov. Zorka Rozman; odbornika Fran Kavčič in Jožef Križman. Pregledovalca računov tov. Šmid Matilda in Moder Janko.

V »Prosvetno-kulturni odsek« so izvoljeni sledeči tovariši(ice): Kavčič, Kokolj, Kopač Vavpot in Veljak.

Prihodnje učiteljsko zborovanje se vrši dne 5. marca 1927 ob 10. uri v šoli v Šent Ilju pod Turjakom.

Naša gospodarska organizacija.

—g Vabilo na 16. redni občni zbor »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge r. z. z o. z. v Celju, ki se bo vršil v nedeljo 6. marca 1927 ob 10. uri dopoldne v okoliški deški osnovni šoli v Celju, Razlagova ulica šte. 5, po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruge v letu 1926. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje letnega računa. 4. Volitev izžrebanih odborov načelstva in volitev nadzorstva. 5. Slučajnosti. — Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga r. z. z o. z. v Celju, dne 13. februarja 1927. — Ludovik Černež l. r. — Fr. Voglar l. r.

—g Opozorilo za člane Učit. Samopomoči. V zadnjem času so nekateri člani zelo zaostajali s plačili. V l. 1926. je društveni odbor izključil 40 članov, ki so U. S. ostali dolžni 2955 Din, v letu 1927. izključeni člani (16) pa znesek 1572 Din. S takimi neporavnanimi dolgovi se močno krči društveni rezervni fond in tako dela občutno krivico redno plačujočim članom. Po § 9. d) društvenih pravil »morajo izstopivši in izključeni društveniki doplačati vsa zaostala vplačila, ki se morejo iztirjati tudi sodnim putem.« Člani naj vendar upoštevajo, da je U. S. te od njih nevplačane zneske že davno prej izplačalo v posmrtninah dedičem umrlih članov. Upoštevajo naj pa tudi, da je članstvo pri U. S. prostovoljno, vezano pa na dolžnost rednega plačevanja, od katerega zavisí redno, takojšnje izplačevanje posmrtnin. Društveni odbor je sklenil na svoji seji, dne 13. februarja 1927, da mora društvena uprava od izstopivših in izključenih članov iztirjati vse zaostanke in to, če treba tudi z odvnetnikom pri sodišču. Društvena uprava prosi vse člane, zlasti prizadete, da upoštevajo § 9. d) društvenih pravil in pa gornji sklep društvenega odbora, ker jim bodo sicer narasli večji, nepotrební stroški.

Rokotvornica tamburic

I. VARDIAN

SISAK, Hrv. 67

priporoča kot stara delavnica svoje najboljše

tambure

vseh vrst.

Na željo se pošlje cenik zastoj.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva. vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—

NOVA ŠOLSKA TABLA dvojna, na škriplih. se ugodno proda. Ponudbe na upravo U. T. ZGODOVINSKO UČNO SNOV, ki jo predpisuje novi učni načrt, dobiš v J. Nerat: »Zgodovinski čitanki«, ki jo je založila Učit. tiskarna v Ljubljani. Cena je 15 Din. UPRAVA POPOTNIKA ima več nevezanih letnikov Popotnika na prodaj	do leta 25/26 à 20 Din od leta 25/26 à 50 Din. Dalje ima posamezne številke vseh letnikov à 5 Din kom na razpolago. UPRAVA ZVONČKA ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše vezane à 60.— Din, navadno vezane à 45.— Din in nevezane à 30.— Din. Dalje ima nešteto posameznih števil vseh letnikov à 3.— Din komad na razpolago. Z LAHKOTO DOSEŽATE DOBRE USPEHE PRI POUKU, ako imate uvedene ročne zemljevide kulturnih skupin, katere je izdal Učit. dom v Mariboru. Izšli so sledeči: I. Pohorje s Kozjakom, — II. Slov. gorice s ptujskim in dravskim poljem, — III. Prekmurje z Medji-	murjem, — VI. Celjska kotlina s Spodnjim slov. Posavjem, — V. Ljubljanska in Mariborska oblast (Slovenija). Cene znižane. PASTELINA ZA MODELIRANJE. Sestavljena iz sterilnih snovi; neškodljiva tudi za ranjene ali razpokane roke. Izdeluje in razpošilja: Magister Fr. Minarik na Bledu.
---	---	---